

22 112 Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3337 Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 maart 2022

Op 10 en 11 maart vindt de informele Europese Raad plaats. De Europese Commissie heeft als input voor de besprekingen tijdens deze Raad een mededeling gepubliceerd over het Europees economisch groeimodel. Middels deze brief informeer ik u over deze mededeling.

De minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

Commissiemededeling ‘Op weg naar een groene, digitale en veerkrachtige economie: ons Europees groeimodel’

Op 2 maart jl. publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) een mededeling over het Europees groeimodel als input voor de besprekingen over het Europees economisch groeimodel tijdens de informele Europese Raad op 10 en 11 maart. In de geannoteerde agenda is uw Kamer geïnformeerd over de Nederlandse positie voor een nieuw Europees economisch groeimodel. De Commissiemededeling geeft een overzicht van de belangrijkste initiatieven op Europees niveau om de gemeenschappelijke EU-doelstellingen te bereiken en noemt daarbij investeringen en hervormingen die hiervoor zijn vereist. De mededeling bevat geen nieuwe beleidsvoornemens.¹

Het kabinet verwelkomt de mededeling van de Europese Commissie. De mededeling van de Commissie geeft een uitgebreid overzicht van de bestaande initiatieven om de gemeenschappelijke EU-doelstellingen te behalen. De Commissie legt daarin de juiste accenten volgens het kabinet, zoals de nadruk op investeringen en hervormingen, het versterken van de interne markt, de focus op de groene en digitale transitie, en de financiering hiervan middels private en, waar nodig, publieke middelen. Ook de aandacht voor het versterken van de geo-economische positie van de Unie en een eerlijke en inclusieve economie is van belang. In aanloop naar de informele Europese Raad heeft het kabinet haar positie met betrekking tot een economisch groeimodel geformuleerd, zoals uiteengezet in de geannoteerde agenda.

Hoofdpunten uit de mededeling

Investerings en hervormingen als basis voor het Europees groeimodel

De Commissie benoemt de groene en de digitale transitie en het versterken van de veerkracht en weerbaarheid van de Europese Unie als prioriteiten van het economisch groeimodel. Hervorming van de Europese economie is noodzakelijk om de welvaart en het welzijn van de burgers van de Unie te waarborgen, met name in de huidige context van geopolitieke instabiliteit en toenemende mondiale uitdagingen. De interne markt, de belangrijkste bron van veerkracht en de meest waardevolle economische troef van de Unie, zal een belangrijke rol spelen bij de verwezenlijking van deze doelstellingen.

¹ De Commissiemededeling bevat geen nieuw beleid, daarom vindt er geen beoordeling middels een BNC-fiche plaats.

De Commissie geeft aan dat de transformatie van de Europese economie op twee even belangrijke pijlers berust: investeringen en hervormingen. Investerings zijn essentieel voor aanhoudende en duurzame groei, en zijn onontbeerlijk om de groene en digitale transitie te versnellen. Ze moeten echter gepaard gaan met hervormingen om te garanderen dat alle EU-regels in overeenstemming zijn met de kerndoelstellingen van de EU en dat ze de juiste sociale en economische context creëren.

Op weg naar een groene, digitale en veerkrachtige economie

De Commissie benadrukt dat de groene transitie een kans is voor Europa om zich te richten op duurzame en inclusieve groei. De transitie draagt niet alleen bij aan de bestrijding van de klimaatverandering, maar ook aan het versterken van zekerheid omtrent de levering van energie en grondstoffen. De groene transitie kan alleen slagen als de burgers op de eerste plaats komen en gezorgd wordt voor degenen die het zwaarst zullen worden getroffen. De Commissie heeft dit centraal geplaatst in het beleid onder de Europese Green Deal, waaronder het "Fit for 55"-pakket.

De Commissie bevestigt dat de coronapandemie de digitale transformatie van de maatschappij heeft versneld en het belang van digitale technologieën voor de toekomstige economische groei van Europa heeft benadrukt. Het door de Commissie voorgestelde digitaal kompas bevat de digitale doelstellingen van de Unie voor 2030. Om deze doelstellingen te verwezenlijken moet de EU meer investeren in belangrijke digitale technologieën, zoals cyberbeveiliging, cloud computing, artificiële intelligentie, gegevensruimten, blockchain- en kwantumcomputing en halfgeleiders, en in de bijbehorende vaardigheden. Een eerlijke digitale transitie kan de innovatie en productiviteit van de Europese economie vergroten en nieuwe kansen bieden voor mensen en bedrijven. De digitale transitie en groene transitie kunnen elkaar versterken door synergiën te creëren.

Tegelijkertijd acht de Commissie het belangrijk dat de Unie risico's en onzekerheden aanpakt, met name in de context van de huidige geopolitieke instabiliteit. De crisis en het daaropvolgende herstel hebben een aantal kwetsbaarheden aan het licht gebracht. Het gaat onder meer om knelpunten op het gebied van logistiek en toeleveringsketens, tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden, cyberdreigingen en bezorgdheid over de leveringszekerheid in bepaalde sleutelsectoren van de economie, zoals momenteel in de energiesector. Om Europa's positie en concurrentievermogen verder te versterken, zal de EU ook meer moeten investeren in de Europese defensie- en ruimtevaartindustrie.

Het mobiliseren van gecoördineerde actie op alle niveaus

De mededeling benadrukt dat een gecoördineerde wijze van optreden door alle relevante actoren van belang is: overheden op Europees, nationaal en regionaal niveau en de particuliere sector. Hierdoor zullen acties elkaar versterken, worden verschillen tussen de lidstaten vermeden en wordt de interne markt versterkt.

De investeringen die nodig zijn om de EU-doelstellingen te behalen moeten in de eerste plaats afkomstig zijn van de particuliere sector volgens de Commissie. De EU en de nationale autoriteiten moeten zorgen voor een gunstig ondernemingsklimaat dat investeringen aantrekt. Hiervoor is het van belang om de interne markt te versterken, de bankenunie te voltooiën en snel vooruitgang te boeken met de kapitaalmarktenunie. Ook het belasting-, handels- en concurrentiebeleid moet blijven bijdragen aan een gunstig ondernemingsklimaat in de Unie.

Naast de primaire inzet van particuliere middelen noemt de Commissie dat overheidsinterventie ook nodig kan zijn, bijvoorbeeld door de risico's van innovatieve projecten te verkleinen of marktfalen te verhelpen. Overheidssteun op nationaal en EU-niveau moet doelgericht worden ingezet voor het aantrekken van particuliere investeringen. De EU-begroting (2021-2027) en het herstelinstrument NextGenerationEU, die samen meer dan 2 biljoen euro vertegenwoordigen, zorgen voor aanzienlijke slagkracht ter ondersteuning van de langetermijngroei.

De Commissie bevestigt dat publieke investeringen en hervormingen een positieve bijdrage kunnen leveren aan de houdbaarheid van de schuld, voor zover ze van hoge kwaliteit zijn en de groei ondersteunen. De regels voor schuldafbouw moeten focussen op fiscale consolidatie, de kwaliteit en samenstelling van de overheidsfinanciën en het bevorderen van groei. Met de huidige herziening van stabiliteits- en groeipact kan de doeltreffendheid van de begrotingsregels van de EU verbeterd worden. Hierbij is het belangrijk om te zorgen voor samenhang tussen het begrotingstoezicht en de coördinatie van het economisch beleid.

Zorgen voor een eerlijke en inclusieve economische transformatie

De Commissie geeft aan dat de transformatie van de Europese economie alleen zal slagen als zij eerlijk en inclusief is en als elke burger de vruchten kan plukken van de dubbele groene en digitale transitie. Zonder begeleidende maatregelen zullen de effecten van de digitalisering en decarbonisatie op het welzijn waarschijnlijk ongelijk verdeeld zijn. De herverdeling van arbeid binnen en tussen sectoren zal hervormingen en grootschalige investeringen in omscholing en bijscholing vergen.

Het Europese groeimodel heeft volgens de Commissie dan ook een sterke sociale dimensie nodig die gericht is op banen en vaardigheden voor de toekomst en bijdraagt aan een eerlijke en inclusieve transitie. Op EU-niveau vormen de Europese pijler van sociale rechten en het bijbehorende actieplan een samenhangend actiekader.

De Commissie concludeert dat een langetermijnvisie en een gecoördineerde aanpak nodig is om de gemeenschappelijke EU-doelstellingen te bereiken zijn. De ambitieuze groene, digitale en veerkrachtdoelstellingen kunnen alleen worden bereikt als alle actoren op Europees, nationaal en particulier niveau volgehouden inspanningen leveren en samen streven naar een eerlijke en inclusieve toekomst voor alle Europeanen.